

ФИЛИП ТРИФОНОВ
ВМЕСТО ПОСЛЕСЛОВ
РОДЕН БЕЗ СЛИВИЦИ

chitanka.info

Дете от смесен брак на българин и чехкиня, Костичко Леви (Чеха) от тригодишен живееше в България, но и когато порасна не правеше разлика между думи като *слива* и *Сливен*. Изпраща го майка му да ѝ купи сливи за компот, той търси при зарзаватчията *сливици* за компот. Така и не разбрахме дядо му Леви по бащина линия, в Сливница или в Сливница е бил интерниран преди 9-ти. Веднъж Костичко дойде с новината, че в Чехословакия, ГДР и НРБ хората се раждали *без сливици*.

— Да не искаш да кажеш, че се раждат *без сливи* (в устата)? — питам го най-приятелски, а той се обижда:

— Какво искаш да кажеш?

Исках да му кажа: „И на мен всеки ден да ми даваха пари за сладолед и аз бих се родил *без сливици*“. Но не му го казах, за да не се обиди повече.

Приготвян по рецепта отпреди войната с мляко, захар и яйца, млечният сладолед се препоръчваше в *неограничени количества* от д-р Здравков единствено на децата с току-що изрязани сливици. А неспоходените от тази небесна благодат дечурлига в махалата, се подлагахме на какви ли не изтезания, за да приведем сливиците си във вид възпален и удобен за опериране. Аз например, по идея на д-р Здравков (и по-точно на дъщеря му Здравка), пиех изпотен вода с лед от рибарския магазин през лятото, смучех ледени висулки през зимата и пиех вода от топящ се сняг през пролетта, но като резултат д-р Здравков напразно търсеше наченки на сливици в гърлото ми.

— Защото си роден *без „сливи в устата“* — подиграваше ме Костичко, докато се наслаждаваше на безуспешните ми опити да се добера и до най-леката френска ангина (*catarrhalis*). Накрая ми донесе да прочета, че в СССР с *ледена вода след изпотяване* лекуват възпалените сливици на болните от сифилис.

— И затова *съвецките* болни са най-здравите болни, можеш да прочетеш — подаде ми вестника Костичко Леви с дясната си ръка.

Бях в трето отделение, що-годе можех да чета и в статията наистина пишеха за *възпалени сливици*, а не за сливовица от Сливница. Според Костичко (Чеха) трябвало да реша със *закалени сливици* ли съм, или съм *роден без сливици*. Но според него пътят към щастието за *родения без сливици* не минава през кабинета на д-р Здравков, а през дъщерята на бай Тошо. И беше прав. При това бай

Тошо (сладоледаджията) имаше две дъщери. Ани и по-голямата ѝ сестра Фани си приличаха като две капки вода или както казваше Иван (Графа): „Кани едната, удари другата“. Той си мислеше, че казва „Фани едната, удари другата“, но заради дефект в говора (и в слуха му) когато мислеше, че казва „ф“ произнасяше „к“ (но си го чуваше „ф“). И обратно — поръчваше си „фрем фарамел“, любимият му филм беше „Канкан Лалето“, а когато Ани го питаше защо не иска да се ожени за сестра ѝ Фани, Графа отговаряше: „Защото баща ви не е **дофтор!**“.

Още не бях приет в пионерската организация, но заради бай Тошо (сладоледаджията) бях винаги готов да се ожена не само за Ани, но и за Фани и за Ани едновременно. Още повече, след отказа на Графа да живее сред планини от сладолед с Фани, това ми изглеждаше напълно постижимо. (На Мими Бешовишка баща ѝ си живееше с две сестри и тя на двете викаше „мамо“). Никой не разбра обаче защо вместо да поиска ръката на Здравка (дъщеря на *дофтор*), Иван (Графа) се венча за синеоката Ингеборг Икономова. Самата Ингеборг не познаваше баща си, майка ѝ не беше „дофтор“ и никой не вярваше, че Графа я взима заради сините ѝ очи. После се оказа, че докато всички сме познавали бащата на Фани бай Тошева, никой не е знаел, че баща на Ингеборг е летецът от германските Luftwaffe Франц фон Фраде. Никой... освен Графа!!! През 1972 г. пуснаха Иван (без Ингеборг) да се запознае с тъста си в Западна Германия и... още се запознават (2011 г.).

Причината за безкрайното „запознаване“ Ингеборг търси в аудиозаписи от пристигането на съпруга ѝ в Бон, като споделя с Фани:

— Направени перфектно от службите ни за сигурност, аудиозаписите днес би могъл да прослуша всеки.

— Дано не са ги унищожили — притеснява се Фани.

— Записът е направен с магнетофон Hornifon на летището в Бон, Фани, и много ясно се чува как Иван нарича татко *Franz fon Frade* (с латинско „f“ като французин).

— Сигурно си е мислил, че казва *Кранц Кон Краде*, милият, и затова е проговорил на „f“ — вълнува се Фани.

— Напротив. Искал е да каже *Franz fon Frade*, и го е казал с „f“, Фани. Сигурна съм.

— В това и службите ни за сигурност не могат да бъдат сигурни, Инге!

— Могат — усмихва се загадъчно Инга. — Агент „Дубъл ве“ (W) е държала с две ръце Графа за ръката в самолета до Бон и описва подробно как „С излитането на Ил-18 от София, излетяха и дефектите на «доктора» от говора му...“ (В техните разработки Иван фигурира като „доктора“) ... и той започна — продължава W — да говори това което мисли за мен (пред мен!). И вместо „Фурва“ да ме нарича „-урва“ (с „к“ като класика).

— Ако се беше върнал поне веднъж да го чуем и ние как говори на „f“ — съжالياва видимо Фани.

— Да, да. Да се върне, та да започне отново да фъ-ка и къ-ка... и да си кажат в милицията: „Тоя толкова време живя на Запад и не се научи да говори на «f».“ Това ли искаш?

— Не искам това — въздъхва Фани (която Графа наричаше Кани).

* * *

До 1962 г. печелех за сладолед по всевъзможни начини — от дарения на роднини до разпродажба на книги от домашната библиотека. Творби като „Капитан Драйфус“, „Скитникът евреин“ и „Мъртвите сибирски полета“ не се преиздаваха след нахлуването на съветските освободители и антикварните книжарници ги „гълтаха“ като топъл хляб. Основните ми приходи обаче идваха от Вèкича и Михал (Къоравия). Охранявах ги срещу заплащане, докато играеха на топчета. Играта на топчета си беше чист комар и се преследваше от закона като нетрудов доход. В начертан на земята триъгълник играещите си *садеха* (залагаха) малки плочки (2 x 2 см) от подовата настилка на Централна баня и със стъклено топче (диаметър 1,5 см) ги целеха от разстояние. Уцелиш плочка — печелиш 5 стотинки (номиналната ѝ стойност), уцелиш пет плочки — $5 \times 5 = 25$ стотинки и т.н. На обществени места от съображения за сигурност в триъгълника се *садеха* само плочки. Искаш ли да играеш, купуваш *абета* (плочки) от печелившия в момента и си *садиш* в триъгълника. Печелившите държаха абетата в страничните джобове на панталоните, а монетите получени при осребряването им, отиваха в джобчето за часовник. Ако абетата изпълняваха ролята на жетони, джобчето за часовник беше

своеобразен портативен сейф. Каdifеният панталон на Михал (Къоравия) с маншети и тиранти, като цяло, може да се сравни със съвременно подвижно чейнджбюро.

Когато се играеше по дворовете, се садеха направо монети, там нямаше нужда от охрана и тогава имах възможност да попивам жестовете, с които Михал (Къоравия) прибира *кяра* (печалбата) в джобчето. Изваждането на абета от страничния джоб на панталона, съпроводено с чупка встрани от кръста, беше като при всички. Но прибирането на монети в джобчето за часовник с *права ръка* (без да се свива в лакътя) беше патент на Михал (Къоравия) и бе съпроводено с повдигане на дясното рамо. Колкото по-голям беше кярът, толкова по-високо се изнасяше горепосоченото рамо. При Къоравия *повдигането* на рамото бе съпроводено със затваряне на дясното око. И при положение че лявото му око бе затворено по рождение, той *de facto*, прибираще парите на другите със затворени очи. Гледката беше забележително покъртителна. Затворил очи, сякаш излиташе в космоса с Юрий Гагарин, Къоравия беше ненадминат модел за подражание. И аз имах каdifен панталон с джобче за часовник, маншети и тиранти... И часове наред репетирах пред огледало прибиране на монети с повдигнато рамо, като разбира се, затварях само лявото око, за да се оглеждам с дясното. В домашни условия *повдигах, прибирах* и намигах много добре, но в реална среда, при игра на топчета не стигнах до *прибиране с повдигане*... Целодневно се упражнявах в целене с топче, но... не се получаваше както при Къоравия.

— Освен труд трябва и малко талант, Алармè^[1] — успокояваше ме Вèкича. — Виж как Природата е затворила лявото око на Къоравия, за да се цели по-добре с дясното.

— Твойто като не е затворено, защо се целиш добре? — опитвах се да стигна до същината на въпроса.

— Защото го затварям само когато трябва — намигаше Вèкича с лявото око, докато се целеше с дясното и продължаваше да ме съветва. — Да си видял Къоравия карти да играе... не си, нали? Що да си губиш парите на топчета, ако печелиш добре като аларматор?

Вярно е, че като *аларматор* (алармен агент) няхах издънка. Когато играчи на топчета от различни махали мереха сили в някоя градинка, беше нещо като международна среща. Садеха се само абета и се взимаха предохранителни мерки. Така че срещу един „среден“

сладолед ме наемаха за „ухо, око и гърло“ по време на играта. Поначало, покрай Вèкича и Михал (Кьоравия) бях обучен докато се ошлайфам да копирам сляпо действията им за самосъхранение, та после да ми имат доверие. И точно когато си повярвах, че съм хванал вече „шефа за шлифера“ и направих първия несполучлив опит да прескоча Перловската река, Вèкича ми каза:

— Има още хляб да ядеш, Алармè, докато прескочиш реката. Но като аларматор нямаш равен.

Неслучайно ме наричаха Алармèто. Докато съвременните охранители не успяват да опазят живота, здравето и спестяванията на поверените им субекти, аз няхах провал в договореностите с играчите на топчета. Като слушах, гледах и своевременно алармирах за поява на униформени и *неуниформени* представители на Народната милиция, аз успях да опазя и телата, и делата, и спестяванията на по-големите си приятели.

— Искан ли Асан да яде баница? — риторично питаше Михал (Кьоравия), най-добрият играч на топчета в централната част на столицата.

— Асан иска да яде сладолед, а не баница — отговарях му в същия стил.

— За да яде Асан сладолед, готов ли е да си отваря очите, ушите и гърлото на *четирийсет и четири*? — продължаваше риторично Кьоравия.

— Винаги готов — рапортувах от името на Асан и се насочвахме едва ли не с песен към мястото на срещата. В градинката „Св. Седмочисленици“ примерно.

По системата „хвани единия — удари другия“ безпогрешно разпознавах *цивилните* от униформените милиционери, но веднъж реагирах сравнително късно и като се провикнах: „Бягайте, един миц^[2] иде!“ цивилният така се вбеси, задето съм го нарекъл *миц* (а не че съм го разпознал), та вместо да тръгне да гони Михалю, хвана мен за врата и с думите: „Кой е миц бе, да еба твойта мама!“, поведе ухото ми към зловещата сграда на Държавна сигурност. С мойта мама бяхме видели вече как пред същата сграда двама цивилни измъкнаха от една черна „Волга“ някакъв човек с краката напред (като от катафалка)... И как човекът крещеше „Помощ!“, докато го влачеха за краката, а главата му се удряше земята. Ако мен влачеха за краката и без да ми се удря

главата ѝ земята и аз бих викал за помощ, но... в моя случай, пребиваването ми в сградата на ДС, премина по-скоро като посещение в музей. Започна с думите „Нарече ме миц, да еба неговата мама!“ и продължи с разглеждане на стълбищни площадки в компанията на униформен „екскурзовод“. Никога няма да забравя как униформените приемаха и предаваха ухото ми от стълбищна на стълбищна площадка с шамар по врата и с „Кой е миц бе, да еба твойта мама!“. Успях да преброя четири етажа и осем стълбищни площадки, но умножени по две (от качването и слизането)... Сега като ги смятам, прави общо шестнайсет (16) шамара по врата (без псувните). А тогава не познавах още и таблицата за умножение. След този инцидент Къоравия заяви, че съм ударил къоравото и с думите „Асан яде много бой, но ще яде и много голяма баница“ получих пари за ГОЛЯМ млечен сладолед. Две монети от 50 стотинки и една от 20.

Месец по-късно видях същите монети (2 x 50 и 1 x 20) да ми намигат от дъното в басейна на **Съвецката** армия. Басейнът се охраняваше денонощно. Там признателните „столичани“ от благодарност към **Съвецката** армия (че ги е довела от село на отговорни постове в столицата), хвърляха *на водата* (на вятъра) жълтите си стотинки. Но да хвърлиш *на вятъра* монети от 50 и от 20 стотинки означаваше, че или си бил много пиян или много... признателен. А „моите“ монети (2 x 50 и 1 x 20) присветваха от водата кажи-речи на една ръка разстояние. Униформен и двама цивилни стояха изправени с гръб към басейна. Трябваше да намокря ръката си до рамото, за да си прибера стотинките, но пречупването на светлината, създаващо измамно впечатление за близост, ме принуди да се гмурна с дрехите... Отвратителният писък на милиционерската свирка ме свари тичащ към „Магарешкия рай“ (най-залесената част до бившата зоологическа градина). Залегнал и мокър, със затаен дъх очаквах в храстите опасността да отmine, но за зла участ в рамките на един месец, за втори път поведоха ухото ми към четириетажната сграда на Държавна сигурност. С парите за „голям млечен“ в шепа и с ухо в ръката на униформения милиционер, напразно опитвах да пресметна колко шамара по врата се падат на осем стълбищни площадки умножени по две... Видяха ми се *прекалено доста много* на брой и щом кракът ми усети паветата на бул. „Толбухин“ (сега бул. „Васил Левски“), с риск да остана без ухо, се отскубнах от ръката на

другаря милиционер... И така с едни и същи пари (2 x 50 и 1 x 20) за по-малко от месец успях да купя от бай Тошо два големи млечни сладоледа.

А заради обмяната на парите през 1962 г. и последвалите я катаклизми, не успях да свържа живота си с този на дъщеря му Ани.

„Със сметаната дойде обмяната...“ пееше Вански, визирайки бай Тошо (сладоледаджията).

„Новите“ пари (в съотношение 1:10) изместваха „старите“ от обращение и номиналната цена на абетата скочи двойно, от 5 „стари“ на една (1) „нова“ стотинка, а това се оказа пагубно за играта на топчета.

В сметаната и водката „Столичная“ по рафтовете в рибарския магазин, Михал (Къоравия) видя пръв „ръката на Москва“.

За Костичко (Чеха), Сметана си беше чешки композитор и докато Вански пееше за сметана, промяна и черноморска скумрия, Чеха си консумираше „новия“ сладолед в неограничени количества и си плащаше без никакви задръжки... Аз обаче не бих сменил и един малък млечен сладолед дори срещу 10 (десет) сметанови. А след като и бай Тошо мина на сметанов, не виждах защо трябва да свързвам живота си с този на дъщеря му Ани.

След успешното бягство с парите на **Съвецката** армия, Вански ме обяви за първия малолетен „активен борец“ в махалата и дори предсказа, че паметна плоча един ден ще напомня за приноса ни в борбата за човешки права.

Днес, 55 години по-късно, къщата на ул. „Славянска“, обявена за архитектурен паметник е предоставена на самосъбаряне...

Прозорците на Иван (Графа) не са мити от 1972 г.

Вèкича успя да избяга в Западна Германия през Югославия.

Михал Къоравия... не успя.

Костичко се пенсионира като дипломат от кариерата.

Никой не помни песните на Вански за черноморската скумрия... Но една паметна плоча би напомняла за детството ни с вкус на млечен сладолед (забранен заради салмонелата по яйцата).

[1] Алармè — прякор на викач (фр.). — Б.а. ↑

[2] миц — милиционер (жарг.). — Б.а. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.